

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 470/2022-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **INVEST TRADE, spol. s r. o.**, Cyrila a Metoda 105/2, Rožňava, IČO 36 589 136, zastúpenej advokátom JUDr. Jánom Halkom, Cyrila a Metoda 105/2, Rožňava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/133/2019 z 24. februára 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 5. júna 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva pokojne užívať majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Žiada napadnuté uznesenie zrušiť a vrátiť vec na ďalšie konanie. Zároveň žiada od najvyššieho súdu náhradu trov konania vo výške 492,31 eur v prospech jej advokáta.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a príloh vyplýva najmä, že sťažovateľka odkúpila zmluvou o postúpení pohľadávky z 1. apríla 2012 pohľadávku [REDACTED], [REDACTED] voči [REDACTED] a [REDACTED]. Uvedenú pohľadávku vymáhala exekútorka [REDACTED] (ďalej len „exekútorka“), ktorá si mala ponechať (resp. nepostúpiť na účet oprávneného) z vymoženej časti pohľadávky väčší rozsah, než na aký bola oprávnená, čím mala spôsobiť sťažovateľke škodu. Sťažovateľka podala žalobu o náhradu škody pri výkone verejnej moci v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov na Okresnom súde Michalovce (ďalej len „okresný súd“), ktorý jej vyhovel rozsudkom č. k. 5C/463/2015-94 z 5. marca 2018

a zaviazal Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) uhradiť sťažovateľke 4832,47 eur s 8,05 % úrokom z omeškania.

3. Krajský súd v Košiciach rozsudkom č. k. 6Co/184/2018 zo 16. apríla 2019 potvrdil rozsudok okresného súdu, pričom zmenil lehotu na plnenie priznaného nároku.

4. Ministerstvo v rámci dovolacej argumentácie napádalo najmä aktívnu procesnú legitimitáciu sťažovateľky. Ďalej trvalo na tom, že sťažovateľka nemala postupovať uplatnením si nároku na náhradu škody, ale mala sa domáhať vydania bezdôvodného obohatenia. Tvrdilo, že s pohľadávkou nebolo na sťažovateľku postúpené aj právo na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci, ktoré je samostatným nárokom.

5. Najvyšší súd v napadnutom uznesení uviedol, že sťažovateľka správne podala žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody, ktorej ministerstvo nevyhovelo. Okresný súd súhlasil s tým, že exekútorka ako štátom poverená osoba mala vymáhanú pohľadávku do 7 dní od prijatia prostriedkov postúpiť oprávnenému (v tom čase ešte [REDAKOVANÉ]), čo neurobila, a tak jej nečinnosťou došlo k nesprávnemu úradnému postupu. Okresný súd mal za preukázanú aj škodu vo výške 4832,47 eur z vymoženej sumy, ktorú exekútorka nepoukázala a nemala na ňu ani nárok. Rovnako mal za preukázanú aj príčinnú súvislosť, keďže exekúcia bola vykonaná na základe platného exekučného titulu, zákonným spôsobom a uvedená suma nebola nepoukázaná oprávnenému. Okresný súd k obrane ministerstva, že sťažovateľka by si mala najskôr uplatniť nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 421 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov voči exekútorke, uviedol, že zákon o zodpovednosti za škodu nepodmieňuje uplatnenie si nároku na náhradu škody predchádzajúcim uplatnením nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia. Zákon o zodpovednosti za škodu je *lex specialis* vo vzťahu k Občianskemu zákonníku, a tak sťažovateľka postupovala správne. Okresný súd nesúhlasil s tvrdením žalovanej, že najprv si mal uplatniť pohľadávku pôvodný veriteľ a až tak ju mohol previesť na sťažovateľa. Bola uzatvorená v zmysle § 524 Občianskeho zákonníka a spolu s pohľadávkou bolo postúpené aj príslušenstvo a práva s ňou spojené. Krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu a skrátil lehotu na plnenie. Poukázal na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/75/2015 publikované ako 21/2016: „*Za škodu spôsobenú exekútorom pri výkone exekučnej činnosti vykonávanej z poverenia súdu podľa osobitného predpisu (činnosti uvedené v ust. § 29 až § 194 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti) zodpovedá vedľa štátu (s následným právom regresu) rovnako sám exekútor, a to za podmienok uvedených v § 33 ods. 1 uvedeného zákona. Závisí výlučne na rozhodnutí poškodeného, či bude náhradu škody požadovať podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov alebo či predmetný nárok bude uplatňovať priamo od exekútora podľa § 33 ods. 1 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov.*“ Uviedol, že popri nároku na náhradu škody (v zmysle zákona o zodpovednosti za škodu) je tu aj zodpovednosť samotného exekútora podľa § 33 ods. 1 (v zmysle Exekučného poriadku). S účinnosťou od 1. apríla 2017 je zodpovednosť za škodu pri výkone exekúcie upravená v § 31 Exekučného poriadku inak a prioritizuje uplatňovanie nárokov voči exekútorovi, no v danom prípade je ešte možné si vybrať. Krajský súd upozornil, že v rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 165/2012 bol iný skutkový základ, šlo o trovy exekúcie (vymáhateľné ako bezdôvodné obohatenie) na rozdiel od daného prípadu,

kde šlo o škodu v dôsledku nesprávneho úradného postupu exekútora. Tvrdenie žalovanej, že najprv si bolo nutné uplatniť bezdôvodné obohatenie u exekútorky, je tak nesprávne.

6. Krajský súd odmietol aj námietku žalovanej týkajúcu sa aktívnej vecnej legitimácie sťažovateľky, s ktorou sa vysporiadal už okresný súd. Je jasné, že keďže postupca dostal za postúpenie zaplatené, jeho majetok sa nezmenšil a zaviazal sa postúpiť všetky plnenia prijaté od podpisu zmluvy viažuce sa na postúpenú pohľadávku. Aj v prípade, že menovaná exekútorka vráti predmetnú sumu 4832,47 eur novému exekútorovi, ktorý vo veci koná (██████████), ten by musel sumu poukázať sťažovateľke ako novej veriteľke. Pokiaľ suma vymožená od povinných v exekučnom konaní nebola exekútorom postúpená sťažovateľke (ako novej oprávnenej), došlo u nej k vzniku škody. Škoda nebola spôsobená pôvodnému oprávnenému. Ten by sa bol v prípade uplatnenia si škody v zmysle zákona o náhrade škody bezdôvodne obohatil.

7. K námietke nesprávneho začiatku lehoty omeškania krajský súd uviedol, že začiatkom omeškania nemôže byť až deň doručenia rozhodnutia o nevyhovení žiadosti o náhradu škody, ale už deň jeho vydania, keď sa príslušný orgán dozvie o nároku a svojom postoji k nemu, pričom si je vedomý následkov. Preto ak súd prizná poškodenému uplatnený nárok, došlo k odmietnutiu plnenia nedôvodne, čiže príslušný orgán bol v omeškani s plnením odo dňa svojho rozhodnutia.

8. Dovolanie žalovaná odôvodnila jednak cez § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), kde ako otázku dosiaľ neriešenú uviedla, či môže mať aktívnu vecnú legitimáciu sťažovateľka v spore o náhradu škody z dôvodu nesprávneho úradného postupu, ak bola pohľadávka postúpená zmluvou, či je tu príčinná súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom škody a či je možné ustáliť, že pohľadávka bola vôbec postúpená na sťažovateľku napriek tomu, že čiastočne zanikla plnením vymoženým v exekučnom konaní. Žalovaná mala za to, že poškodenou mohla byť výlučne pôvodná oprávnená vlastníaca pohľadávku v čase, keď došlo k nesprávnemu úradnému postupu.

9. Zároveň dovolanie žalovaná odôvodnila cez § 421 ods. 1 písm. c) CSP rozdielnou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu, pričom sa mal prikloniť k praxi v neprospech žalovanej (sp. zn. 3Cdo/75/2015 a sp. zn. 3Cdo/58/2009). Podľa žalovanej, ak je možné domáhať sa vydania bezdôvodného obohatenia, je treba si tento nárok uplatniť pred nárokom na škodu, ktorá tak ani nevznikne. Sťažovateľka uviedla, že nejde o rozdielnu rozhodovaciu prax, keďže v sp. zn. 4Cz/110/84 išlo o súkromnoprávny vzťah, kde bol na jednej strane exekútor, ako orgán verejnej moci, u ktorého pri výkone exekučnej činnosti k bezdôvodnému obohateniu dôjsť nemôže (3Cdo/58/2009). Z rovnakého dôvodu je neaplikovateľný aj rozsudok sp. zn. 4Cdo/199/2005. Naopak vo veci sp. zn. 6Obo/109/2008 k vzniku bezdôvodného obohatenia exekútora došlo, lebo žalovaná suma predstavovala trovy exekúcie vo vzťahu ku ktorým exekútor nevystupuje ako orgán verejnej moci.

10. Dovolací súd uviedol, že záver odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Postupca (██████████ ██████████ ██████████ ██████████) postúpil na postupníka (sťažovateľku) s pohľadávkou len jej príslušenstvo. Jeho súčasťou však nebolo právo na náhradu škody pri výkone verejnej moci, ktoré je samostatným nárokom, nemožno ho podradiť pod príslušenstvo a nie je ani právom spojeným s postupovanou pohľadávkou. Podporným argumentom má byť fakt, že dlžníkom tejto pohľadávky je Slovenská republika, za ktorú koná ministerstvo, ktoré nie je zmluvnou stranou zmluvy o postúpení pohľadávky. Ak sťažovateľke nárok na náhradu

škody patrí, nie je možné odvodzovať jej aktívnu procesnú legitimáciu od právneho nástupníctva založeného zmluvou o postúpení pohľadávok.

11. V exekučnom konaní vymáhaný dlh bol čiastočne splnený plnením exekútorovi. Pohľadávka tak nemohla byť postúpená v celej výške dlhu, bolo treba zohľadniť časť zaniknutú zrážkami z dôchodkov povinných, čo okresný súd a krajský súd opomenuli, pričom to malo význam pre aktívnu procesnú legitimáciu žalobcu. Zo strany okresného súdu aj krajského súdu došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu „aktívnej vecnej legitimácie v spore o náhradu škody z titulu nesprávneho úradného postupu v prípade nadobudnutia pohľadávky voči dlžníkovi (nie štátu) na základe zmluvy“, a preto dovolací súd konštatuje, že dovolanie navrhovateľa je prípustné (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) a dôvodné (§ 432 ods. 1 CSP). Ďalšími námietkami dovolateľa sa vzhľadom na uvedené najvyšší súd už nezaoberal.

II.

12. Sťažovateľka považuje úvahy najvyššieho súdu za nedostatočne odôvodnené a vyčíta mu prílišný právny formalizmus.

III.

13. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva pokojne užívať majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením.

14. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. k čl. 36 ods. 1 listiny) a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

15. Podľa konštantnej judikatúry úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne ľudskoprávnou medzinárodnou zmluvou. Posúdenie skutkovej otázky všeobecným súdom by sa mohlo stať predmetom prípadnej kritiky zo strany ústavného súdu len v prípade, ak by závery, ktoré všeobecný súd zo zisteného skutkového stavu vyvodil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne (I. ÚS 17/01). Ústavný súd považuje za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej, alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

16. Podľa § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd. Sťažovatelia nemajú podľa ústavy, zákona o ústavnom súde a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využijú, ale sú povinní postupovať od súdnej ochrany

poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Iba za predpokladu, že sťažovatelia vyčerpajú všetky im dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody a pri ich uplatnení nie sú úspešní, môžu sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody sťažnosťou podanou ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. I. ÚS 207/2020).

17. Ústavný súd poukazuje na fakt, že rozsudok krajského súdu bol zrušený a vrátený na ďalšie konanie. Ústavný súd vlastnou činnosťou zistil, že krajský súd 31. mája 2022 zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, ktoré je vedené pod sp. zn. 5C/81/2022, pričom o nej dosiaľ nebolo rozhodnuté. Keďže vo veci samej sa očakáva ešte rozsudok okresného súdu a následne prípadné riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ústavný súd v okolnostiach veci nebol oprávnený prelomiť princíp subsidiarity, na ktorom je postavený jeho vzťah k sústave všeobecných súdov a ktoré sú primárne oprávnené vec posúdiť. Preto ústavný súd túto predčasne podanú ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej neprípustnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. augusta 2022

Peter Straka
predseda senátu